

La cultura de proximitat com a estratègia de desenvolupament local

Published by [Interacció](#) [1] on 04/03/2020 - 11:58 | Last modification: 03/07/2026 - 08:52

La presentació del monogràfic de *Revue Interventions économiques* (2020) proposa un desplaçament significatiu dins del debat sobre cultura i desenvolupament territorial. En lloc de centrar-se en la cultura com a instrument d'atracció econòmica o de màrqueting urbà, defensa la cultura de proximitat com un recurs col·lectiu capaç de reforçar la participació ciutadana, la cohesió social i la capacitat d'acció de les comunitats locals. El número reuneix experiències que comparteixen aquesta mirada i, alhora, n'examinen les tensions i els límits.

Els editors, Juan-Luis Klein i Diane-Gabrielle Tremblay, situen el monogràfic dins la revisió crítica de les polítiques urbanes que, des de finals del segle XX, han convertit la cultura en un instrument de competitivitat territorial. Aquestes polítiques, basades en la creativitat, les indústries culturals o el màrqueting de ciutat, han buscat augmentar l'atractivitat dels territoris, tot i que sovint han anat acompanyades de processos de gentrificació i d'un increment de les desigualtats socials.

La proposta del monogràfic no rebutja la dimensió econòmica de la cultura, però la reinterpreta des d'una perspectiva territorial integrada. El concepte central és el de **cultura de proximitat**, entesa com el conjunt d'activitats culturals impulsades des de la comunitat, en què la ciutadania participa tant com a creadora com a receptora. Aquesta proximitat permet convertir la cultura en un catalitzador de processos de desenvolupament local orientats al benestar col·lectiu i al *bon viure*, més que no pas a la competència entre territoris.

Els editors remarquen que les activitats culturals poden generar impactes simultanis en diversos àmbits. Contribueixen al desenvolupament econòmic local, reforcen el capital social, afavoreixen l'aprenentatge col·lectiu, fan visibles problemàtiques socials invisibilitzades i estimulen la construcció d'identitats compartides. La cultura apareix així com un espai on es desenvolupen capacitats col·lectives que excedeixen l'àmbit estrictament artístic.

?La cultura de proximitat es construeix des de les relacions socials i la participació activa de la comunitat.

Una aportació especialment rellevant és la relació que estableixen entre cultura i percepció del territori. Els autors sostenen que moltes dificultats dels barris i comunitats no deriven únicament de factors econòmics, sinó també dels imaginaris estigmatitzadors que projecten tant els actors externs com els mateixos residents. Les pràctiques culturals poden contribuir a transformar aquestes percepcions, reforçar l'autoestima col·lectiva i generar noves formes de confiança envers el territori i les institucions.

La introducció resumeix els casos que integren el número, desenvolupats a Mont-real, Barcelona, Millau, Dar es Salaam, París i Lisboa. Tot i la diversitat de contextos, els treballs coincideixen a mostrar que les iniciatives culturals produeixen millors resultats quan formen part d'estratègies territorials àmplies, basades en la cooperació entre administracions, entitats i ciutadania. Al mateix temps, el cas de Lisboa recorda que la cultura també pot convertir-se en motor de revalorització immobiliària i contribuir als processos de gentrificació si no existeixen polítiques públiques capaces d'acompanyar-ne els efectes.

La conclusió reforça aquesta idea. Els editors defensen que la cultura de proximitat només desplega plenament el seu potencial quan s'articula amb altres polítiques locals i amb una governança multiescalar. El seu valor no rau únicament en produir activitats culturals, sinó en generar capital social, reforçar la participació ciutadana, estimular formes de governança més ascendents i contribuir a la construcció de comunitats capaces d'afrontar creativament els reptes derivats de la globalització.

Des de la perspectiva actual, el monogràfic conserva bona part del seu interès perquè anticipa un desplaçament que després s'ha consolidat en molts debats sobre drets culturals, desenvolupament territorial i cultura comunitària. El concepte de cultura de proximitat connecta amb aquesta evolució en destacar la dimensió relacional de la cultura. (n. de l'e., 2026)

Referència

Klein, J.-L., i Tremblay, D.-G. (2020). *Activités culturelles et développement local : remarques introductives. Revue Interventions économiques*, 63. <https://doi.org/10.4000/interventionseconomiques.8097> [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: desenvolupament territorial

Tags: participació cultural

Tags: governança cultural

Tags: valor públic de la cultura

Tags: estudis socials de la cultura

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2020/cultura-de-proximitat%20>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://doi.org/10.4000/interventionseconomiques.8097>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8256>